

O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

**Qog‘oz va karton, qadoqlash va bir martalik sanitariya mahsulotlari uchun yelim –
Dispersiyalanishni aniqlash**

Rasmiy nashr

NATIONAL STANDARD OF UZBEKISTAN

**Adhesives for paper and board, packaging and disposable sanitary products - Determina-
tion of dispersability**

Official edition

Ushbu O‘zbekiston Milliy standarti EN 1720:1998 “Adhesives for paper and board, packaging and disposable sanitary products - Determination of dispersability” xalqaro standartiga aynan o‘xshash.

This National Standard of Uzbekistan is identical to the international standard EN 1720:1998 “Adhesives for paper and board, packaging and disposable sanitary products - Determination of dispersability”.

Ushbu O‘zbekiston Milliy standarti 26.01.2025 dan boshlab O‘zbekiston standartlar institutining 2024-yil 26-noyabrdagi 77/XSt-sonli buyrug‘i bilan amalga kiritiladi.

**Ushbu standartni O‘zbekiston Respublikasi hududida rasmiy chop etish mutlaq huquqi
O‘zbekiston standartlar institutiga tegishli**

O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

**Qog‘oz va karton, qadoqlash va bir martalik sanitariya mahsulotlari uchun yelim –
Dispersiyalanishni aniqlash**

(EN 1720:1998, IDT)

Rasmiy nashr

O‘zbekiston standartlar instituti

Toshkent

So‘z boshi

1 O‘zbekiston standartlar instituti tomonidan ISHLAB CHIQLDI VA TASDIQLASHGA TAQDIM ETILDI.

2 O‘zbekiston standartlar institutining 2024-yil 26-noyabrdagi 77/XSt-son buyrug‘i bilan TASDIQLANDI.

3 Ushbu O‘zbekiston milliy standart EN 1720:1998 “Adhesives for paper and board, packaging and disposable sanitary products - Determination of dispersability” xalqaro standartiga aynan o‘xshash.

4 DASTLABKI AMALGA KIRITILISHI

Ushbu standart va unga bo‘lgan o‘zgartishlarni O‘zbekiston hududida amalga kiritish haqidagi axborot Standartlashtirish bo‘yicha milliy organning rasmiy veb-saytlari va standartlarning yillik axborot ko‘rsatkichlarida qayd etiladi. Ushbu standartni qayta ko‘rib chiqish yoki bekor qilish haqidagi muvofiq axborot Standartlashtirish bo‘yicha milliy organning rasmiy veb-saytlari va standartlarning yillik axborot ko‘rsatkichlarida qayd etiladi.

Ushbu standartni O‘zbekiston Respublikasi hududida rasmiy chop etish mutlaq huquqi O‘zbekiston standartlar institutiga tegishli

Mundarija

1	Qo‘llanish doirasi.....	1
2	Standartlarga havolalar	1
3	Atamalar va ta’riflar	2
4	Tartib tamoil.....	2
5	Xavfsizlik.....	2
6	Qurilma	2
7	Usul.....	2
8	Natijalarni ifodalash	3
9	Sinov hisoboti.....	3
	Bibliografik ma’lumotlar	4

Kirish

Ushbu Yevropa Standarti AENOR tomonidan boshqariluvchi CEN/TC 193 "Yelimlar" Texnik qo‘mitasi tomonidan tayyorlangan.

Ushbu Yevropa Standarti milliy standart maqomini olish uchun, aynan bir xil matn shaklida yoki tasdiqlash orqali, eng kechida 1999 yil mart oyiga qadar chop etilishi yoki qabul qilinishi kerak, shuningdek, qarama-qarshi milliy standartlar eng kechida 1999 yil mart oyiga qadar bekor qilinishi lozim.

CEN/CENELEC Ichki Qoidalariga ko‘ra, quyidagi davlatlarning milliy standartlashtirish tashkilotlari ushbu Yevropa Standartini joriy etishga majburlarlar: Avstriya, Belgiya, Chexiya, Daniya, Finlyandiya, Frantsiya, Germaniya, Gretsiya, Islandiya, Irlandiya, Italiya, Lyuksemburg, Niderlandiya, Norvegiya, Portugaliya, Ispaniya, Shvetsiya, Shveytsariya va Birlashgan Qirollik.

O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

**“QOG‘OZ VA KARTON, QADOQLASH VA BIR MARTALIK SANITARIYA
MAHSULOTLARI UCHUN YELIM – DISPERSIYALANISHNI ANIQLASH”**

**КЛЕИ ДЛЯ БУМАГИ И КАРТОНА, УПАКОВКИ И ОДНОРАЗОВЫХ
ГИГИЕНИЧЕСКИХ ИЗДЕЛИЙ - ОПРЕДЕЛЕНИЕ ДИСПЕРСНОСТИ**

**ADHESIVES FOR PAPER AND BOARD, PACKAGING AND DISPOSABLE
SANITARY PRODUCTS - DETERMINATION OF DISPERSABILITY**

Amalga kiritish sanasi 26.01.2025 y

1 Qo‘llanish doirasi

Ushbu Yevropa Standarti tarqatish muhitida quruq yelimning tarqalishini aniqlash usulini belgilaydi. Sinov ushbu standartlar turkumiga kiruvchi barcha turdagi yelimlar, jumladan, eruvchan, tarqaladigan va issiq eruvchan tizimlar uchun qo‘llanilishi mumkin. Sinov, asosan, turli yelimlar tarqalish xususiyatlarini solishtirish uchun mo‘ljallangan va yelimlarning yakuniy birikma holatida suvga chidamliligi haqida aniq ma’lumot berish uchun ishlatilmasligi lozim. Sinov shartlari yopishtiruvchi moddaning oxirgi qo‘llanishiga va substrat/yopishtiruvchi modda kombinatsiyasining keyingi qayta ishlanish imkoniyatiga moslashtirilishi uchun ochiq qoldiriladi.

2 Standartlarga havolalar

Ushbu Yevropa Standarti sanasi ko‘rsatilgan yoki ko‘rsatilmagan havolalar orqali boshqa nashrlardagi qoidalarni o‘z ichiga oladi. Ushbu normativ havolalar matnda tegishli joylarda keltirilgan va nashrlar quyidagicha ro‘yxatlangan. Sanasi ko‘rsatilgan havolalar uchun, ushbu nashrlarga keyingi tuzatishlar yoki qayta ko‘rib chiqishlar ushbu Yevropa Standartiga faqat tuzatish yoki qayta ko‘rib chiqish orqali qo‘shilganda tatbiq etiladi. Sanasi ko‘rsatilmagan havolalar uchun esa murojaat qilingan nashrning oxirgi nashri qo‘llaniladi.

EN 827 Yopishtiruvchi moddalar - An’anaviy qattiq moddalar tarkibi va doimiy massa qattiq moddalar tarkibini aniqlash (Determination of conventional solids content and constant mass solids content)

EN 923 Yopishtiruvchi moddalar - Atamalar va ta’riflar (Adhesives - Terms and definitions)

EN 1066 Yopishtiruvchi moddalar - Namuna olish (Adhesives - Sampling)

EN 1067 Yopishtiruvchi moddalar - Sinov uchun namunalarni tekshirish va tayyorlash - Examination and preparation of samples for testing

3 Atama va ta’riflar

Ushbu standart maqsadlari uchun EN 923 ga muvofiq ta’riflar va quyidagi ta’rif qo‘llaniladi:

3.1 Tarqatish: Yopishtiruvchi plyonkaning suyuqlikda aralashtirilganda kichik zarralarga parchalanishi yoki erish qobiliyati.

4 Tartib tamoil

Quruq yelimlar belgilangan sharoitlarda tortishish muhitida (masalan, suvda) aralashtiriladi va tortishadigan va tortishmaydigan yelimlarning foizlari hisoblanadi.

5 Xavfsizlik

Ushbu standartdan foydalanuvchilar odatiy laboratoriya amaliyotini bilishi lozim. Ushbu standartdan foydalanish bilan bog‘liq barcha xavfsizlik muammolarini to‘liq yoritish maqsadini ko‘zlamaydi. Xavfsizlik va sog‘liqni saqlash amaliyotlarini o‘rnatish va Yevropa hamda milliy tartib-qoidalarga rioya qilinishini ta’minlash foydalanuvchining mas’uliyatidir.

6 Qurilma

6.1 Magnit aralashtiruvchi, isitish plitkasi bilan

6.2 Mos idish, masalan, 1,5 l stakan

6.3 Tarozi, 0,01 g aniqlik bilan

6.4 Ajratish plyonka, masalan, ishlov berilmagan polietilen yoki silikonsiz ajratish qog‘ozi

6.5 Mos filtr

Izoh: Eritilgan tizimlar, masalan, kraxmal, dekstrinlar va polivinil spirtlar uchun filtr qog‘ozi mos bo‘lishi mumkin. Biroq, to‘ldirilgan va dispersiya tizimlari uchun ingichka tarmoq (masalan, 100 μm) tavsiya etiladi.

6.6 Laboratoriya pechi, tanlangan haroratni $\pm 2^{\circ}\text{C}$ aniqlikda saqlay olish imkoniyatiga ega.

7 Usul

Sinovdan o‘tkaziladigan mahsulotning namunasi EN 1066 ga muvofiq olinadi. Ushbu namunani sinov uchun EN 1067 ga muvofiq tekshirib, tayyorlanadi.

Yopishtiruvchi plyonkalarini ajratish plyonkasi ustiga qoplash yo‘li bilan tayyorlanadi, shunda oxirgi plyonka quruq qoplama og‘irligi $(500 \pm 50) \text{ g/m}^2$ bo‘ladi. Kamida 3 ta plyonka tayyorlanishi lozim.

Plyonkalarni xona haroratida 18°C va 28°C orasida 24 soat davomida quritiladi. Agar plyonkaning suvni ushlash darajasi yuqori bo‘lsa, yana 60°C da, taxminan doimiy og‘irlikka yetguncha laboratoriya pechida quritish talab qilinishi mumkin.

Yopishtiruvchi plyonkani ajratish plyonkadan olib tashlang, keyin uni maydalang yoki kesing. Agar kesilgan bo‘lsa, bo‘laklarning o‘lchami 100 mm² bo‘lishi lozim.

Taxminan 5 g maydalangan yopishtiruvchi moddasini (w_1) tarqatiluvchi muhitdan 1 l ga olib, idishga solinadi va magnit aralashtiruvchi bilan oldindan belgilangan tarqatish haroratida 1,5 soat davomida uzluksiz aralashtiriladi.

1,5 soatdan so‘ng, suyuqlikni ma‘lum og‘irlikdagi (w_2) filtr orqali tezda o‘tkazing va filtni tutib qoling material bilan birga 60 °C da laboratoriya pechida doimiy og‘irlikka yetguncha quriting (w_3), EN 827 ga muvofiq.

8 Natijalarni ifodalash

Natijalarni quyidagicha ifodalang:

$$a) \text{ Tarqatilgan materialning foizi} = \frac{w_1 - (w_3 - w_2)}{w_1} \times 100$$

$$b) \text{ Tarqatilmagan materialning foizi} = \frac{w_3 - w_2}{w_1} \times 100$$

9 Sinov hisoboti

Sinov hisobotida quyidagi ma‘lumotlar keltirilishi lozim:

- a) Ushbu Yevropa Standartiga havola;
- b) Yopishtiruvchi moddaning ishlab chiqaruvchi nomi, turi va partiya raqami yoki namunalarni noyob ravishda aniqlash uchun boshqa vositalar;
- d) Yopishtiruvchi plyonkaning quritish harorati;
- e) Dispersiyalovchi muhitning ta‘rifi (ya‘ni, kimyoviy turi, pH, konsentratsiya);
- f) Dispersiya sinovi harorati;
- g) Filtr turi;
- h) O‘tkazilgan sinovlar soni;
- i) Sinov sanasi;
- j) Natijalariga ta‘sir qiluvchi boshqa omillar.

Bibliografik ma’lumotlar

SUT 83.180

Muhim so‘zlar: qog‘oz, karton, qadoqlash, yelim, dispersiya.